CYAN MAGENTA YELLOW BLACK

λαμβάνει» καί ὁ Δαβίδ καθοπλίζει με· «ἐλάλουν ἐναντίον βασιλέων καί οὐκ ᾐσχυνόμην».

Ἐμεῖς σήμερα τούς τιμᾶμε γιά τήν ἁγία ζωή τους, γιά τούς ἀγῶνες τους, γιά τήν πίστι καί τήν ἀρετή τους, γιά τό συγγραφικό ἔργο τους, γιά τήν ὑπέροχη διακονία τους στήν Ἐκκλησία, γιά τήν προαγωγή τῆς Παιδείας. Κυρίως ὅμως ἀντλοῦμε τήν ἔμπνευσί μας καί τήν δύναμί μας γιά τόν προσωπικό ἀγῶνα μας.

* * *

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, ὡς πρός τή σωματική διάπλασή καί τή μορφή τοῦ προσώπου εἶχαν τά ἑξῆς χαρακτηριστικά γνωρίσματα, ὅπως περιγράφονται στό Μηναῖο τοῦ Ἰανουαρίου.

Καί ἀρχίζουμε ἀπό τόν ἱερό **Χρυσόστομο**: Ὁ θεῖος αὐτός ἱεράρχης ἦταν πολύ μικρόσωμος, εἶχε ὅμως μεγάλο κεφάλι αἰωρούμενο στούς ὤμους του· ἦταν ὑπερβολικά λεπτόσαρκος· εἶχε μακριά μύτη καί πλατιά ρουθούνια· ἦταν πολύ ὠχρός καί λευκός μαζί· εἶχε βαθουλωτές τίς κόγχες τῶν ματιῶν καί μεγάλους τούς βολβούς, καί ἐξαιτίας αὐτοῦ συνέβαινε νά παρουσιάζει μέ τά μάτια του πιό χαρούμενη ὄψη, ἄν καί μέ τά ὑπόλοιπα χαρακτηριστικά του φανέρωνε ἄτομο βασανισμένο· τό μέτωπό του ἦταν μεγάλο, χωρίς τρίχες καί χαραγμένο μέ πολλές ρυτίδες· εἶχε μεγάλα αὐτιά, γένια μικρά, πολύ ἀραιά καί λευκά καί, τέλος, τά σαγόνια βαθουλωμένα στό ἔπακρο ἐξαιτίας τῆς νηστείας.

Τόσο ἀκόμη γι' αὐτόν εἶναι ἀνάγκη νά ποῦμε: Μέ τούς λόγους του καί τή ρητορική του δεινότητα καί ἰδιαίτερα μέ τό πλάτος καί τό βάθος τῶν νοημάτων καί μέ τή σαφήνεια καί κομψότητα τῆς ἐκφράσεως ὑπερέβαλε ὅλους τούς σοφούς καί ρήτορες τῶν Ἑλλήνων. Διασαφήνισε καί ἑρμήνευσε τόσο τέλεια τήν Ἁγία Γραφή ὅσο κανένας ἄλλος· καί, ἔτσι, συνέβαλε τόσο πολύ στό εὐαγγελικό κήρυγμα, ὥστε, ἄν δέν ἐμφανιζόταν αὐτός ὁ Ἅγιος -ἄν καί εἶναι τολμηρό νά πεῖ κανείς κάτι τέτοιο-, ἔπρεπε νά κατέβει στή γῆ γιά δεύτερη φορά ὁ Χριστός καί νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιό Του στούς ἀνθρώπους. Καί, τέλος, ὡς πρός τήν ἀρετή, καί στήν πράξη καί στή θεωρία, ἔφτασε σέ τόσον ὕψος, ὥστε ὑπερέβαλε τούς πάντες πέρα ὡς πέρα, καί χρημάτισε πηγή ἐλεημοσύνης καί ἀγάπης, ὄντας ἀξιοζήλευτο ὑπόδειγμα στή φιλαδελφία καί διδασκαλία. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἔζησε ἑξήντα τρία ἔτη (354-407 μ.Χ.) καί ἐποίμανε τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπί ἕξι ἔτη ὡς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Συνεχίζουμε μέ τόν **Μέγα Βασίλειο**: Ὁ μεγάλος αὐτός Ἅγιος εἶχε ὑψηλό ἀνάστημα καί εὐθυτενή κορμοστασιά· ἦταν ξερακιανός καί λιπόσαρκος· εἶχε μελαφό χρῶμα καί ὠχρό πρόσωπο· ἡ μύτη του ἦταν ἐπιμήκης καί τά φρύδια του καμπύλα· τό δέρμα τοῦ μετώπου του, πάνω ἀπό τά φρύδια, ἦταν ζαρωμένο· ἔμοιαζε μέ ἄνθρωπο παραδομένο στίς μέριμνες καί στίς στοχαστικές σκέψεις· τό μέτωπό του εἶχε λίγες ρυτίδες· τά μάγουλά του ἦταν ἐπιμήκη καί οἱ κρόταφοί του βαθουλοί· τά μαλλιά τοῦ κεφαλιοῦ του ἦταν λιγοστά καί κοντά· εἶχε ἀρκετά ἐπιμήκη γενειάδα καί, τέλος, τά μαλλιά καί τά γένια του ἦταν γκριζωπά.

Ὁ ἅγιος αὐτός Πατήρ στούς λόγους του ὑπῆρξε ἀνώτερος ὄχι μόνο ἀπό τούς σύγχρονούς του σοφούς καί πεπαιδευμένους, ἀλλά καί ἀπό αὐτούς ἀκόμη τούς παλαιούς. Σπούδασε ὅλες τίς ἐπιστῆμες τῆς ἐποχῆς του καί ἔκαμε κτῆμα του ὁλόκληρο τό πλάτος καί βάθος τοῦ περιεχομένου καθεμιᾶς ξεχωριστά. Καί ὄχι λιγότερο ἄσκησε τήν διά πράξεως φιλοσοφία καί μέσω αὐτῆς προχώρησε στή θεωρία τῶν ὄντων. Ἔζησε σαράντα ἐννέα ἔτη (330-379). Μόλις συμπλήρωσε τά σαράντα πέντε του χρόνια ἀνῆλθε στό θρόνο τῆς ἀρχιερωσύνης καί ἐποίμανε τήν Ἐκκλησία ἐπί πέντε ἔτη.

Καί τελειώνουμε μέ τόν **Γρηγόριο**: Ὁ θεῖος αὐτός Πατήρ, ὡς πρός τό σῶμα γενικά, εἶχε μέτριο ἀνάστημα· εἶχε λιγάκι ὠχρό, ἀλλά χαρούμενο πρόσωπο· ἡ μύτη του ἦταν πλατιά μέ προεξέχοντα τά ρουθούνια· τά φρύδια του ἦταν ἴσια· τό βλέμμα του ἦταν ἥμερο καί γλυκύ· τό ἕνα του μάτι, τό δεξιό, φαινόταν κάπως σκυθρωπό ἐξαιτίας τῆς οὐλῆς πού τοῦ εἶχε ἀφήσει κάποιος τραυματισμός στή γωνία τῶν βλεφάρων· τά γένια του δέν ἦταν μακριά, ἦταν ὅμως πολύ πυκνά· ἦταν ἀρκετά φαλακρός καί οἱ τρίχες του ἦταν λευκές καί, τέλος, τά ἄκρα τῆς γενειάδας του φαίνονταν σάν περικαπνισμένα.

Ἀλλά ἀξίζει νά ποῦμε καί τό ἑξῆς γι' αὐτόν: Ἄν ἔπρεπε νά ἀπαρτιστεῖ ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους μιά ὁλοκληρωμένη εἰκόνα καί στιλή φωτεινή, συναποτελούμενη ἀπό ὅλες τίς ἐπιμέρους ἀρετές, αὐτό ἀκριβῶς ἦταν ὁ μέγας Γρηγόριος. Καί πραγματικά, μέ τή λαμπρότητα τοῦ βίου του ἀναδείχτηκε ὑπέρτερος ἀπό ὅλους ἐκείνους πού εὐδοκίμησαν στήν ἀρετή. Ἐπίσης ἔφτασε σέ τόσον ὕψος θεολογικοῦ στοχασμοῦ, ὥστε ὅλοι νά εἶναι ὑποδεέστεροι ἀπό αὐτόν στή σοφία, καί σ' ἐκείνην πού διαπιστώνεται στούς καλλιεπεῖς καί βαθυστόχαστους λόγους του καί σ' ἐκείνην πού διαπιστώνεται στόν τρόπο καί στήν εὐστοχία μέ τήν ὁποία ὁ Ἅγιος διατυπώνει τά δόγματα, καί εἰδικότερα τό περί Θεοῦ δόγμα, γεγονός πού συνετέλεσε νά τοῦ δοθεῖ ἡ ἐπίζηλη προσωνυμία Θεολόγος. Ἔζησε ἑξήντα ἔτη. Γεννήθηκε τό 329 ἤ τό 330. Ἐκοιμήθη τό 389 ἤ 390.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐποίμανε τήν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πατριάρχης, ἐπί δώδεκα ἔτη.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., ΤΗΛ: 210 92 14 820, www.eptalofos.com.gr

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Τούς Πατέρας καί Διδασκάλους τιμήσωμεν

«Ὅλην εἰσεδεξάμενοι τήν νοητήν λαμπηδόνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θεοπνεύστως ἀπεφθέγξαντο»

CYAN MAGENTA YELLOW BLACK

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες
Βασίλειος, Γρηγόριος, Ἰωάννης
Τό ἀθάνατο καύχημα τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ

Τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Ὅταν ἐπί τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, (1081-1118) τόν ἑνδέκατο αἰῶνα μ.Χ., ὁ Ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων (πόλις τῆς Παφλαγονίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας) Ἰωάννης ὁ Μαυρόπους ἔλυνε τό ζητημα τοῦ *«τίς ἐστιν μείζων»* μεταξύ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, διά τῆς ἰσοτιμίας καί ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἐκκλησία καθιέρωνε κοινῇ γι' αὐτούς θρησκευτική ἑορτή τήν 30ήν Ἰανουαρίου, ἐνῶ συγχρόνως ἡ Παιδεία τούς ἀνεγνώριζε ὡς διδασκάλους τῆς νεότητος καί χρυσοφεγγεῖς Ἀστέρες τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, δέν εἶχαν ἴσως συνειδητοποιηθῆ οἱ σωτηρίες γιά τόν Ἑλληνισμό καί τόν Παγκόσμιο Πολιτισμό συνέπειες τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων.

Ἀντιθέτως, ὅταν τήν 30ήν Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1842 κατά τόν πρῶτο πανεπιστημιακό ἑορτασμό ἐκφωνοῦσε τόν πρῶτο πανηγυρικό λόγο ὁ Καθηγητής τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Βάμβας μέ θέμα: *«Ὑμεῖς ἐστε τό Φῶς τοῦ κόσμου»* (Ματθ. ε' 14), εἶχε πλήρη ἐπίγνωσι, ὅτι συνέχιζε τήν κρατοῦσα πρίν ἀπό τήν Ἐπανάστασι τοῦ 1821συνήθεια τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑλληνικῶν Σχολείων, κατά τήν ὁποία ἡ ἑορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν συγκέντρωσε ὅλο τό Γένος γύρω ἀπό τούς Τρεῖς Μεγάλους Φωστῆρες γιά νά ἀντλήσῃ δύναμι, φῶς, ἐλπίδα, παρηγοριά καί νά ὁραματισθῆ τήν ἐλευθερία καί τήν ἀνεξαρτησία, σάν ἀγαθό, πού κυρίως προέρχεται ἀπό τήν πνευματική ἐλευθερία καί τήν παιδεία.

* * *

Ὡς πρός τήν κοινή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἑορτή, εἶναι ἆρά γε ἀνάγκη νά λεχθῆ, ὅτι αὐτή ἀποτελεῖ μία τῶν λαμπροτέρων πανηγύρεων τῆς Ἐκκλησίας μας καί τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας;

α. Τό ἠθικό καί πνευματικό τάλαντο τοῦ καθενός ἐκ τῶν Τριῶν Ἁγίων Πατέρων, δέν ἦταν βεβαίως ἐντελῶς τό ἴδιο. Ἐξετάζοντες, ἐντρυφῶντες καί μελετῶντες τόν βίο καί τά ἔργα τους, διαπιστώνουμε ὅτι: Ὁ Μέγας Βασίλειος ἦταν φιλοσοφικώτερος καί χαριέστερος στόν λόγο· θεολογικώτερος καί ἀνθρώτερος ὁ Γρηγόριος· εὐγλωττότερος καί φλογερώτερος ὁ Χρυσόστομος.

Ἀλύγιστος στήν ἄμυνα ὁ πρῶτος (Μέγας Βασίλειος)· ὁμοιότερος πρός τήν θάλασσα ὁ δεύτερος (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος), ὡς ἄλλοτε φερόμενος πρός τούς θορύβους καί τούς σάλους καί ἄλλοτε ἐγκαταλείπων τά πάντα γιά νά ζητήσῃ τήν ἡσυχία καί τήν γαλήνη· στρατηλάτης δέ τολμηρότερος καί πολυπράγμων ὁ τρίτος (Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος).

β. Ἀλλά καί οἱ τρεῖς κατεῖχαν σέ βαθμό ὑπέροχο τήν εἰλικρίνεια καί τήν θερμότητα τῆς πίστεως, τήν μεγάλη παιδεία καί μόρφωσι, τήν ὑπέρλαμπρη εὐγλωττία, τήν πλήρη ἀφοσίωσι στήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ὀρθόδοξη πίστι, τήν ἀγάπη πρός τό ποίμνιο, τήν παρρησία καί ἀφοβία στούς ἄρχοντες, τήν βαθιά εὐσπλαγχνία στούς πάσχοντες, τήν ἀνεξάντλητη φιλανθρωπία, τήν διαρκῆ νηφαλιότητα, τήν συστηματική ἐγκράτεια, τήν ἄμεμπτη σωφροσύνη, τόν ἀδιάλειπτο ἀγῶνα ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν καί τοῦ θριάμβου τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἑνωμένοι τῷ πνεύματι ἀπετέλεσαν μιά ἔξοχη ἀδελφότητα, ἡ ὁποία ἐπισημοποιήθηκε καί ἀναγνωρίσθηκε πανδήμως μέ τήν κοινή ἑορτή τους, πρό τῆς ὁποίας κύπτουν εὐλαβῶς ὄχι μόνον οἱ πιστοί ἀνά τούς αἰῶνες, ἀλλά καί οἱ ἐξοχώτεροι θεράποντες τῆς φιλοσοφίας καί τῆς ρητορικῆς καί τῆς καθόλου ἑλληνικῆς παιδείας.

Βασίλειος καί Γρηγόριος καί Χρυσόστομος λάμπουν στούς αἰῶνες καί προβάλλονται ὡς ζωντανές καί περιφανεῖς ἀποδείξεις τοῦ, ὅτι τά μεγαλύτερα πνεύματα γνωρίζουν νά συναρμόζουν τήν ὑψηλότερη ἐπιστήμη μέ τήν βαθύτερη καί θερμουργέστερη πίστι στόν Θεό. Ἡ Ἐκκλησία καί ὁ Ἑλληνισμός ἔχουν ἀθάνατο καύχημα, ὅτι ἀπό τούς κόλπους τους ἐξῆλθαν οἱ μεγάλοι Φωστῆρες τῆς Ἀρετῆς καί τοῦ Πνεύματος.

Ὑπῆρξαν πιστοί καί ἐπιστήμονες. Ἄσκησαν τήν ἀρετή καί ἀνεδείχθηκαν ὕψιστοι καί ἀνυπέρβλητοι παιδαγωγοί. Μίλησαν καί ἔγραψαν γιά τήν εὐσέβεια, τήν πίστι, τήν χριστιανική ζωή, τά κοινωνικά προβλήματα. Ἀναγνωρίσθηκαν ἀληθεῖς Ποιμένες καί ἁπλανεῖς Οἰκουμενικοί Διδάσκαλοι. Ἐβίωσαν τό Εὐαγγέλιο καί τό ἐδίδαξαν *«λόγῳ καί ἔργῳ»* (Ρωμ. ιε' 18). Ὑποστήριξαν τήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Ἀγωνίσθηκαν μέ ἀμείωτη καί ἀκατάβλητη θέλησι καί ὑπερμάχησαν ὑπέρ αὐτῆς.

Γιά τόν καθένα ξεχωριστά

Οἱ σύγχρονοί του εἶχαν ὀνομάσει τόν **Ἅγιο Βασίλειο** *«μέγαν»*. Ὁμοίως τόν προσαγορεύουν οἱ ἔκτοτε αἰῶνες. Καί ἦταν ἀληθῶς μέγας μεταξύ τῶν μεγάλων· μέγας στό πνεῦμα, στήν μάθησι, στήν ρητορεία, στόν κάλαμο, στόν μόχθο, στήν ἱερατεία του, στήν ποιμαντορία του, στόν χαρακτῆρα του καί στήν ὅλη ζωή του, ὁλοκληρώσας στό πρόσωπό του, ὅλο τό χριστιανικό μεγαλεῖο τοῦ πνεύματος, τῆς καρδιᾶς, τῆς θελήσεως καί τῆς πράξεως. Ὁ λόγος του ἐπιδροῦσε σάν βροντή, γιατί ὁ βίος του ἔλαμπε σάν ἀστραπή.

Ὁ **Ἅγιος Γρηγόριος** ἀναδείχθηκε ἀπό τά μεγαλύτερα τοῦ Χριστιανισμοῦ πνεύματα καί ἀπό τούς λαμπρότερους τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀθλητές. Τοῦ προσεδόθη ὁ ὑψηλότερος τίτλος καί προσωνυμία, αὐτή τοῦ Θεολόγου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξερεύνησε τά βάθη τοῦ Πνεύματος καί τοῦ ἐχαρίσθηκαν τά κάλλη τοῦ φθέγματος (λόγου).

Ὁ **Χρυσόστομος** ὑπῆρξε καί ἀναγνωρίζεται, ὡς ὁ ἄριστος καί δημοτικώτατος τῶν ἀπ' αἰῶνος διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Κανένας δέν ἐξήγησε ὅπως αὐτός, μέ τόσο πλοῦτο καί τόση σαφήνεια τά νοήματα τῶν Γραφῶν, οὔτε δ' ὑπῆρξε ἐφάμιλλός του στήν ἁπλότητα, ἀλλά καί τήν φλόγα καί τήν δύναμι τῆς ρητορείας· ὑπῆρξε ρήτωρ κράτιστος καί θαυμαστότατος, λογοτέχνης ἀπαράμιλλος, βαθύτατος καί διεισδυτικώτατος ἐκπρόσωπος τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, τῆς κοινωνιολογίας μέ αἴσθημα χριστιανικῆς ἰσότητος, χωρίς προνομιούχους. Καί ἡ μορφή του εὐψυχος, ἅμα καί ἀθλητική, μεγαλόβουλος καί μεγαλοπράγμων, ἐξαντλησασα πάντα ἐρωϊσμό καί χωρησασα μέχρι μαρτυρίου, μένει σκηπτοῦχος στήν ἐκκλησιαστική ἱστορία, κράτιστο σέμνωμα τῆς πίστεως, πού ἐκτρέφει τέτοιους ἀριστεῖς καί παρέχει στόν κόσμο τέτοιους φωστῆρες.

Ἡ ἱστορική δικαιοσύνη ὑπῆρξε μεγαλόδωρος πρός αὐτόν. Ἀνατολή καί Δύσι ἀνεκήρυξε τόν Ἰωάννη Οἰκουμενικό Διδάσκαλο, μέγιστο φωστῆρα τῆς Οἰκουμένης, στῦλον τῆς Ἐκκλησίας, φῶς τῆς ἀληθείας, σάλπιγγα τοῦ Χριστοῦ, τῶν τοῦ Θεοῦ ἀπορρήτων σοφόν ὑποφήτην, θεοφόρον καί θεοφιλῆ Ἰωάννη.

Γιά τήν ἀνδρεία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου μαρτυρεῖ ἐκτός τῶν ἄλλων καί τό κείμενο, πού ἐν συνεχείᾳ παρατίθεται καί εἶναι ἡ ἀπάντησίς του, ὅταν τοῦ ἀνήγγειλαν, ὅτι ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐδοξία εἶχε ἀποφασίσει νά τόν ἐξορίσῃ:

«Εἰ βούλεται ἡ βασίλισσα ἐξορῖσαι ἐξορισάτω με· τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καί τό πλήρωμα αὐτῆς. Εἰ βούλεται πριονῖσαι, πριονισάτω με· τόν Ἡσαΐαν ἔχω ὑπογραμμόν. Εἰ θέλει με εἰς τό πέλαγος ἀκοντῖσαι, τόν Ἰωνᾶν ὑπομιμνήσκομαι. Εἰ θέλει με εἰς λάκκον ἐμβαλεῖν, ἔχω τόν Δανιήλ ἐν τοῖς λέουσι βεβλημένον. Εἰ θέλει τήν κεφαλήν μου λαβεῖν, ἔχω τόν Βαπτιστήν. Ἐμοί παραινεῖ καί ὁ Ἀπόστολος λέγων «πρόσωπον Θεός ἀνθρώπου οὐ